

William Shakespeare

HÁROM SZONETT

X

Még te beszélsz itt szeretetről? Szégyen!
Hisz önmagadról sem gondoskodik.
Mondd inkább azt: engem szeretnek, én nem –
mert te senkit sem szeretsz, látni jól:
benned oly gyilkos gyűlölet lakik,
hogy önmagadnak lettél ellensége,
és rombolod a gyönyörű lakot,
amelyet pedig javítanod kéne.
Ne így gondolkozz, s én sem így beszélek.
A szerelem szép – de a gyűlölet szebb?
Kegyes legyél, mint kedves jelenléted,
vagy legalább saját magad szeressed:
 ha szeretsz, alkosd meg másodat értem,
 hogy a szépséged, bennük s benned, éljen.

XIV

Nem csillagokból szedem a tudást,
mégis úgy érzem, csillagjós vagyok,
de nem jósolok jósorsot, csapást,
dögvétsz, aszályt, szeszélyes évszakot,
percre pontosan ki nem számítom,
mikor jönnek a villámok, szelek,
s hogy betelik-e a királyokon,
mit látnom adnak mennyei jelek –
én szemedből veszem tudásomat,
s állócsillaguk azt mutatja fel:
az igaz szépség teljes úgy marad,
ha magad helyett magtárrá leszel.
 Ha nem, megjósolom: lehullsz a rögre,
 s az igaz szépség elvész mindörökre.

XV

Ha azt látom, hogy minden, ami nő,
épp csak egy rövid pillanatra teljes,
a nagy színpadon drámát ad elő,
amit delejes csillagok figyelnek,

ha azt nézem, hogy ember és növény
egyként él-hal a közös ég alatt,
erőben áll, de lehull, túl delén,
s a dicsőségnek nyoma sem marad,
akkor az álló múltás látomása
ifjú pompádban ragyogtat elém,
ahol verseng az idő a halállal,
hogyan mocskos éjre váltson ez a fény.
Az idővel harcolok, mert szeretlek,
s mielőtt kiolt, új oltvánnyá teszek.

Szabó T. Anna fordításai

Bartha Katalin Ágnes

SHAKESPEARE XIX. SZÁZADI KOLOZSVÁRI OLVASÓI

A szélesebb magyar közönség s főként a vidéki közönség találkozása a színpadi Shakespeare-rel még a XIX. század második felében is gyakran értetlenséget, nemtetszést váltott ki, mindezt többen és sokféleképpen magyarázták Kazinczytól Döbrentei Gáborig, Bajza Józseftől Vörösmartyig, Egressy Gábortól Molnár Györgyig és vidéki hírlapi tudósítókig. Egyik magyarázatul kétségkívül az előzetes szövegismeret hiánya kínálkozott. Ilyen értelemben okkal keltheti fel figyelmünket a XIX. századi kolozsvári olvasók tábora, az érdeklődő átlagolvasó kiléte.

A XIX. századi erdélyi Shakespeare-recepció sokrétűségének vonatkozásában a Shakespeare-darabok előadás-rekonstrukciója mellett fontos vizsgálat tárgyává tenni nemcsak azok nézőit, hanem a felmérhető Shakespeare-olvasók körét is. Az oktatási és színházi központként működő Kolozsváron az olvasástörténeti kérdés megválaszolható a szórakozni vágyó közönség és az elit irodalmi/színházi kultúrát képviselő vezető egyéniségek dichotómiáján és mindezek befogadói élményein keresztül.

A színpadi műhöz előzetes ismeretekkel közelítő Shakespeare-olvasók nyilvánvalóan más jellegű befogadókká válnak, mint azok, akik Shakespeare-szöveggel még nem találkoztak. Jól szemléltetheti ezt a problémát az a kolozsvári *Ellenzékben* (1894) megjelenő híradás, amely a CORIOLANUS előadására menő diákokat egyszerre olvasói és nézői szerepkörben jeleníti meg. A nagyszámú diákság a Petőfi fordította szöveggel a kezében jelenik meg a színházban, hogy összevethesse ezt az előadott szöveggel. A közönségnek ez a része a Shakespeare-előadásra nemcsak szórakozást keresni megy, hanem tudatosan vállalja a szöveg kihívását, és tanulmányozza is azt.

A vizsgálódás könyvtári katalógusokat és kölcsönzési naplókat faggat, és olyan kérdésekre kíván választ találni, amelyek e források vizsgálata nélkül csak feltételezések maradnának, nevezetesen, hogy milyen darabok alkották e század folyamán Kolozs-